

Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів як засіб доступу громадян до правової інформації

Т. В. Орехова

заступник начальника відділу забезпечення доступу до публічної інформації Управління систематизації законодавства та правоосвітньої діяльності Департаменту реєстрації та систематизації нормативних актів, правоосвітньої діяльності Міністерства юстиції України

З метою створення належних правових умов для забезпечення доступу громадян до правової інформації, задоволення конституційних прав громадян на доступ до правової інформації, а також дбаючи про реалізацію таких прав на вільне збирання, зберігання, використання та поширення правової інформації, Міністерство юстиції створило Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів (далі – Реєстр) як автоматизовану систему збирання, накопичення та опрацювання актів законодавства.

Реєстр створено на виконання Указу Президента України від 27 червня 1996 року № 468 як єдину правову інформаційну систему з офіційним статусом.

Із запровадженням Реєстру введено єдині принципи ідентифікації нормативно-правових актів, започатковано державний облік таких актів, створено їх фонди, а також стало можливим підтримання всіх нормативно-правових актів у контрольному стані в електронному вигляді.

Створення Реєстру Міністерством юстиції України стало важливим етапом на шляху формування правової свідомості серед молодого покоління громадян

та побудови інформаційного суспільства у правовій державі. Тому і пріоритети впровадження Реєстру очевидні:

1) доведення у найкоротші строки до відома фізичних та юридичних осіб законів та інших нормативно-правових актів, що визначають права та обов'язки громадян (закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, є нечинними, стаття 57 Конституції України) створює умови для швидкого розвитку всіх сфер діяльності української держави;

2) забезпечення швидкого доступу фізичних та юридичних осіб до джерел правової інформації;

3) можливість автоматизованого підтримання в контрольному стані нормативно-правової бази держави.

Реєстр є довгостроковим проектом розвитку системи надання правової інформації в Україні. Його функціонування забезпечує офіційність, достовірність, контрольність, актуальність і повноту правової інформації, яка надаватиметься юридичним та фізичним особам, що, в свою чергу, позитивно впливає на підвищення правової свідомості й правової культури громадян.

Станом на сьогодні у Реєстрі зберігаються в контрольному стані нормативно-правові акти, видані починаючи з дня прийняття Акта проголошення незалежності України (24 серпня 1991 року). Це закони України, постанови Верховної Ради України, укази і розпорядження Президента України, декрети, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, рішення і висновки Конституційного Суду України, нормативно-правові акти міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, а також інших органів, акти яких відповідно до законодавства підлягають державній реєстрації, у т. ч. Національного банку, міжнародні договори України.

До Реєстру включено 76 295 нормативно-правових актів, а саме: 38 кодексів України, 6559 актів Верховної Ради України, 4943 акти Президента України, 27 753 акти Кабінету Міністрів України, 332 акти Конституційного Суду України, 23 352 нормативно-правові акти міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, а також інших органів, акти яких відповідно до законодавства підлягають державній реєстрації, у т. ч. Національного банку, 4013 міжнародних договорів України.

З метою розкриття історичних джерел правової інформації також поступово опрацьовуються та включаються до Реєстру нормативно-правові акти, видані до прийняття Акта проголошення незалежності України (24 серпня 1991 року).

Всього за період з 1 січня 1974 року по 23 серпня 1991 року опрацьовано та включено 4259 таких нормативно-правових актів, прийнятих Верховною Радою Української РСР та Радою Міністрів Української РСР.

Усі тексти нормативно-правових актів, включених до Реєстру, автентичні оригіналам, копії яких зберігаються в Міністерстві юстиції, та підтримують-

ся як у контрольному стані, так і в попередніх редакціях.

Держателем Реєстру є Міністерство юстиції.

Адміністраторами Реєстру є:

- Адміністратор обліку користувачів та контролю доступу до Реєстру (Адміністратор обліку) – державне підприємство «Інформаційний центр» Міністерства юстиції України;
- Адміністратор технологій ведення всіх фондів Реєстру та доступу до Реєстру (Технічний адміністратор) – Інформаційно-аналітичний центр «ЛІГА».

За своєю структурою Реєстр складається з еталонного, робочого, страхового та інформаційного фондів.

Еталонний фонд Реєстру – комп'ютерна інформаційна система, призначена для зберігання та обліку еталонних текстів нормативно-правових актів у контрольному стані. Еталонний фонд формується та зберігається в Мін'юсті.

Робочий фонд Реєстру – комп'ютерна інформаційна система, яка підтримує технологію ведення Реєстру і використовується для підготовки та опрацювання текстів нормативно-правових актів при внесенні їх до еталонного фонду Реєстру.

Страховий фонд Реєстру – архівні копії еталонного фонду Реєстру, які зберігаються в Мін'юсті на електронних носіях і призначені для відновлення в автентичній формі еталонного фонду Реєстру в разі його повної або часткової втрати.

Інформаційний фонд Реєстру – спеціально створена для надання широкому колу користувачів інформації з Реєстру комп'ютерна інформаційна система у формі окремої бази даних, в якій зберігаються копії еталонних текстів нормативно-правових актів.

Інформація з Реєстру є відкритою для широкого загалу.

Правом безкоштовного доступу до Реєстру користуються, крім Міністерства

юстиції України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Верховний Суд України, Вищий господарський суд України, Генеральна прокуратура України, центральні органи виконавчої влади.

Будь-яка юридична чи фізична особа, у якої виникла потреба в отриманні інформації, може звернутись до Адміністратора Реєстру з відповідним запитом за встановленою формою та отримати будь-який нормативно-правовий акт або витяг з нього у вигляді окремих розділів, глав, статей на папері, у вигляді комп'ютерного файла або шляхом безпосереднього санкціонованого доступу до інформаційного фонду Реєстру в електронному вигляді.

Головна особливість при наданні інформації на паперових носіях – текст нормативно-правового акта, що запитується, засвідчується печаткою Реєстру та завіряється підписом відповідальної особи Адміністратора Реєстру. Такий документ є офіційним та може бути представленим у суді чи будь-якому іншому органі.

Для того щоб отримати текст нормативно-правового акта на паперових носіях чи у вигляді комп'ютерного файла, необхідно, по-перше, звернутися із запитом за встановленою формою до Адміністратора Реєстру (особисто, поштою, електронною поштою або через Інтернет), по-друге, оплатити виставлений рахунок.

Крім того, кожна юридична чи фізична особа на підставі заяви може укласти договір з Адміністратором Реєстру про одержання інформації шляхом безпосереднього доступу до інформаційного фонду Реєстру через мережу Інтернет.

Автоматизоване надання правової інформації фізичним і юридичним особам з Реєстру дозволяє якнайскоріше доводити до відома населення зміст нормативно-правових актів, що визначають права і обов'язки громадян, забезпечує доступність до офіційних джерел право-

вої інформації всіх зацікавлених осіб, дає можливість автоматизованого підтримання контрольного стану всієї нормативно-правової бази нашої держави.

Порядок та Розміри плати за надання права доступу, користування та одержання інформації з інформаційного фонду Реєстру затверджено наказом Міністерства юстиції України від 31 березня 2003 року № 25/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 31 березня 2003 року за № 243/7564.

Відповідно до зазначених Порядку та Розмірів плати за надання права доступу, користування та одержання інформації з інформаційного фонду Реєстру на електронних чи паперових носіях, а також надання інших послуг з інформаційного фонду Реєстру справляється плата у порядку та в розмірі, які встановлюються держателем Реєстру за погодженням з Мінекономіки.

Розрахунки за одержання інформації шляхом безпосереднього доступу до інформаційного фонду Реєстру здійснюються шляхом сплати користувачем авансу за користування інформаційним фондом Реєстру.

Розмір плати за інформацію з Реєстру, установлений за одиницю виміру текстової інформації, – один кілобайт, залежить від форми надання інформації та її обсягу і становить за один кілобайт інформації від 0,10 до 0,50 коп., наприклад, на паперових носіях для фізичних осіб – 0,30 коп. за один кілобайт інформації.

Відповідно до зазначених Порядку та Розмірів плати за надання права доступу, користування та одержання інформації з інформаційного фонду Реєстру кошти від справляння плати за надання права доступу, користування та одержання інформації на електронних чи паперових носіях, надання інших послуг з інформаційного фонду зараховуються до державного бюджету.